

דבר היו"ר

תפקיד התכנון והמתכננים בקביעת דמותה של הארץ והחברה - במהלך התקופה האחרונה עולם התכנון עובר מהפכים ושינויים רבים. משרד האוצר, הוא שקיבל על עצמו את הובלת התכנון על כל שלוחותיו, ומוביל ביד רמה את התכנון הארצי והמקומי על ידי קידום תוכניות ארציות כגון תיקון תמ"א 35, יצירת תמ"א 1, הובלת קבינט הדיור וקידום תוכניות רבות לשכונות רבות היקף במסגרת פעילות הותמ"ל, קידום תוכניות מתאר לישובים עירוניים וכפריים כולל ישובים רבים במגזר הערבי, קידום תוכניות תשתית לאומית במסגרת הות"ל ועוד.

עם סיום כהונתה של מנהלת מינהל התכנון גבי בינת שורץ, עולה שאלת תפקיד הממונה על התכנון, כישוריו ויכולותיו, שאלה זו מוצאת ביטוייה גם מעל דפי העיתונות. יחד איתה עולה השאלה החשובה מהו תפקידו של התכנון בארצנו רווית הקונפליקטים והצומחת בקצב גבוה מעבר למוכר בעולם המערבי. איך על המדינה להערך מבעוד מועד לגידול הצפוי בכל היבט שהוא - גידול אוכלוסייה, בניה, פריסה ופיתוח מגורים, מערכות התשתית, שירותים למגוון האוכלוסיות העתידיות, מערכות תעסוקה ותחבורה, שטחים פתוחים ובמרכז הדיון - מהם פני החברה העתידית בישראל, איך יראו הערים שלנו שבהן תתגורר רובה המכריע של האוכלוסייה ואיזו איכות חיים רצוי ואפשר להבטיח לדור העתיד. שאלות כבדות משקל אלה מן הראוי שיעלו לדיון בכל פורום תכנוני וישפיעו על מערכת קבלת החלטות מאחר והיום אנו קובעים את דמותו של המחר. בהתמודדות עם שאלות אלה יש צורך במנהיגות ובהובלה המבוססים על הכרות רחבה של מערכת השיקולים הבונים את תמונת העתיד ועם הדרכים לקידום התכנון הלאומי והמקומי על מנת לאפשר מתן תשובות ראויות ובזמן למכלול השאלות העומדות לפתחנו כבר היום.

לאור תמונת מצב זו, האיגוד חוזר על קריאתו להקמת רשות תכנון חזקה, מקצועית ואוטונומית בתפקודה, אשר תהיה מסוגלת להתמודד עם שאלות אלה, כמו גם לשמירה על מעמדו המקצועי והעצמאי של התכנון, לשמירה ולחזוק מקצועיותה של מערכת התכנון, להבטחת תהליך קבלת החלטות שקוף ומקצועי, לשמיעת הקול המקצועי העצמאי של המתכננים ולמינוי נציגים מקצועיים בעלי ניסיון בתכנון אזורי ועירוני ברשויות ובוועדות התכנון.

קידום פנקס המתכננים החדש - השנה נעשה מאמץ להרחבת רישום החברים הזכאים להרשם בפנקס מתוקף זכאותם לפי הרישום בפנקס הקודם. נערכה פניה למתכננים חברי האיגוד אשר להם זכאות להכלל המאגר המתכננים בפנקס. כמו כן תערך פניה למתכננים מתוך המעגל הרחב, בין אם חברי איגוד ובין אם לאו, על מנת להרחיב ולכלול בפנקס את כל קהילת המתכננים. כבר

היום רשומים קרוב למאתיים מתכננים והיעד הוא להגיע לרישום של מרבית המתכננים. בהמשך מתוכננת פניה רחבה לכל המוסדות העוסקים בתכנון והמעסיקים מתכננים, בין אם במשרדי הממשלה וברשויות המקומיות ובין אם בחברות ציבוריות ופרטיות, על מנת לפרסם את דבר קיום הפנקס ואת המתכננים הרשומים בו כמידע חשוב וככלי עבודה.

במהלך השנה התקיימה פעילות משותפת וערבי עיון מקצועיים, כולל מעורבות בתהליכים ושינויים העוברים על מערכת התכנון, בשיתוף פעולה עם גורמים ואיגודים מקצועיים החברים לגיבוש עמדות משותפות בנושאי תכנון העומדים על סדר היום הלאומי, והן בהגנה על מעמדנו כמתכננים בפורומים שונים:

שמירת מעמד המקצועי של המתכננים - במהלך השנה פעל האיגוד בנושאים החשובים להגנה על מעמד המקצועי של המתכננים ועל שמירת מקומם כנציגי התכנון בועדות התכנון ובמועצה הארצית. סוגיית "הכסא הריק" ואי מינוי מחליף לנציג שפרש העסיקה את האיגוד בתקופה האחרונה כולל הגשת עתירה בנושא. עיקרי הדברים: ב-2014 הוחלט לשנות את הרכב הולנת"ע ע"י הוצאת החברים "נציגי החברה האזרחית" (שאינם כפופים למשרדי הממשלה). לאור זאת התגבשה תגובת האיגוד במשותף עם אירגונים חברים.

עמדת איגוד המתכננים כפי שהוצגה בעתירה שהוגשה ע"י האיגוד: "לנציג הארגונים המקצועיים במועצה הארצית ובולנת"ע חשיבות רבה. נציג הארגונים המקצועיים הוא נציג הציבור היחיד שאינו מייצג את השלטון המרכזי או המקומי וגם אינו מייצג אינטרס סקטוריאלי ספציפי אלא מייצג דווקא את האינטרס הציבורי התכנוני הכולל. אינטרס זה כולל את הקידום של הכנה ואישור של מדיניות כוללת וארוכת טווח במקום תכנון נקודתי וקצר טווח. אינטרס זה כולל את הבחינה המקיפה והרב תחומית של השפעות והשלכות מדיניות תכנונית במקום ראייה צרה המתייחסת לאינטרס אחד בלבד. לעמדת איגוד המתכננים ההחלטה להוציא את נציגי החברה האזרחית .... מנוגדת לעקרון הייצוג ההולם ואינה מידתית. נציג הארגונים המקצועיים הוא איש מקצוע בעל ידע, הכשרה וניסיון המאפשרים לו להבין את תהליכי התכנון ומסמכי התכנון - אך חשוב מכל הוא שאיננו מחוייב אלא לצד מצפוני המקצועי ואיננו כבול להחלטות פוליטיות ואינו כפוף ארגונית לשרי הממשלה.

בדיון בעתירה שופטי בית המשפט העליון ביקרו באופן חריף את ההחלטה לשנות את הרכב הולנת"ע וחייבו את הממשלה לדון מחדש בהחלטה. תודתנו לחבר האיגוד עו"ד אשר כהנא אשר לאורך כל הדרך ייצג את עמדתנו במסירות וביכולת מקצועית גבוהה.

בימת שיח בשיתוף עם גלרית זההזה בתל אביב - נמשכת הפעילות של במת השיח בשיתוף עם הגלריה. ב-19.1. התקיים ערב אשר עסק בדרכים שבהן הרכבת מתערבת או יכולה להתערב בעיר, ולהשפיע - לחיוב או לשלילה - על חיי העיר ותושביה לא רק כאמצעי לצאת ולהיכנס ממנה ואליה, אלא ככוח לפעילות אורבנית. בחלקו הראשון של הערב, הציג פרופ' יורם שיפטן סקירה התפתחותה של הרכבת בישראל ובהשוואה לעולם, לאחריה הציג ראובן קוגן (סמנכ"ל תשתיות, רכבת ישראל) את תוכניתה של רכבת ישראל בשנים הקרובות. כמו כן הוצגו התייחסויות להשפעתה הקיימת והאפשרית

של רכבת ישראל על חמש ערים - עפולה, חיפה, ירושלים, לוד ושדרות. אנו מודים לכל המרצים והעוסקים במלאכה - לנדב לסר מגלריה זההזה, ולתמי גבריאלי המארגנת והמובילה את הפעילות.

שישי עירוני בנמל אשדוד - בסיור השתתפו כ-40 חברי האיגוד. במהלך הבוקר שמענו הרצאה מקיפה של מיכל טוכלר אהרוני, ראש האגף לתכנון סטטורי של חברת נמלי ישראל (חני"י). ההרצאה נגעה במכלול הנושאים התכנוניים הנוגעים בקידום הפרויקט הגדול (עלותו כ-4 מיליארד שקל), והמורכב הזה. מיכל ריתקה את כולנו במשך שעותיים רצופות אותן נאלצנו לקטוע רק בשל מגבלת הזמן. בהמשך הרצה אדרי צביקה קורן עורך תכנית המתאר החדשה של אשדוד (בהכנה) אנו מודים למרצים ולחברנו גידי ברסלר על אירגון הסיור המוצלח.

הכנס השנתי בדרך ל-2048 - בין תכנון לכאוס

השנה יעסוק הכנס בנושאים המרכזיים המעסיקים את מערכת התכנון בימים אלה, בדגש על הטלטלה העוברת על הציבוריות הישראלית, הממשלה ומוסדות התכנון לאור משבר הדיור, הלחץ למתן תשובות מידיות והצורך בהערכות תכנוניות לטווח ביניים וארוך - 2048. לאור הגידול והפיתוח העירוני והביקוש הצפוי למגורים, לשירותים ולמערכות תומכות, בדגש על תחבורה. יושם דגש מיוחד על הצורך בתכנון ארוך טווח למדינת ישראל לקראת שנת ה-100 לקיומה. כמו כן יעסוק הכנס בנושאי תכנון עכשוויים המעסיקים את הקהילה התכנונית וקובעי המדיניות בתחומי התכנון והפיתוח במדינה.

מיקומו של הכנס בלב שכונת הדר הכרמל בחיפה, המייצגת את הסוגיה המרכזית של התחדשות אזורים פנים עירוניים מרכזיים, מיועד להציב נושא זה במקום מרכזי בדגש על אזור חיפה והצפון. נושאים נוספים הם עיר, נמל והמרחב הימי, שכונות של תעשייה ועיר - קיום משותף או מטוּד סביבתי, הקמת שכונות הענק בשולי הערים והשלכותיהן, האיכויות התברתיות והסביבתיות של המרחב העירוני. הכנס יכלול יום של דיונים והרצאות ויום של סיורים באזור חיפה.

יום חמישי ה-2.3.2017 יתקיים בהדר הכרמל: בתיאטרון העירוני ובמדעטק בבוקר יתקיימו מספר מושבי מיני מליאה:

- מושב ראשון: קהילות עירוניות ותפקידן בתהליכי התחדשות אזורים עירוניים. המושב יתייחס להדר הכרמל ולחקרי אירוע מתוך הניסיון בערים בארץ, בדגש על חיפה.
- מושב שני: חיפה, מפרץ, תעשייה. המושב יעסוק בהיבטים של קיום משותף ושל שכונות מטרידה ובסוגיות התכנוניות במפרץ חיפה, כולל היבטים של איכות סביבה, תשתיות ותעסוקה.
- מושב שלישי: חיפה והמרחב הימי של ישראל. המושב יעסוק במרחב הימי בקונטקסט של שינויים אסטרטגיים גלובליים, פיתוח מקורות אנרגיה בים והמלחמה על הים של חיפה.
- מושב רביעי: משבר הדיור - השלכות על התכנון ודמות הארץ. המושב יעסוק בתכנון ובבניה של השכונות החדשות באזורים העירוניים והעירוניים-למחצה, בשולי הערים, במרחב המטרופוליני של חיפה

וברחבי הארץ. המושב יביא קולות שונים המתייחסים לסוגיות התכנוניות סביב מהלכים אלה

מושב מליאה מורחב יוקדש לנושא הכנס, "בדרך ל-2048 - בין תכנון לכאוס". בו תעלנה סוגיות מרכזיות המשפיעות על דמות הארץ והחברה בישראל לקראת שנת ה-100 לקיומה, יתקיים פנל דוברים בו יתייחסו נציגי חברה ומובילים ממערכות התכנון להיבטים השונים של הסוגיה המרכזית.

אחר הצהריים יתקיימו שני סבבים של מושבים מקבילים ובהם כ-80 הרצאות בנושאי תכנון עכשוויים בנוסף יתקיים השנה מושב ותחרות פוסטרים. המושבים, וכן המיני מליאות, יכללו הרצאות, דיונים בשולחנות עגולים ועוד. כמו כן יוענקו פרסים לפוסטר המצטיין ולעבודות סטודנטים מצטיינות ויוענק אות יקיר התכנון. בסוף היום יתקיים אירוע ערב חגיגי.

ביום שישי 3.3.2017 יתקיימו סיורים בעיר חיפה והסביבה: הסיורים יערכו בהשתתפות עיריית חיפה ויתמקדו בדיון בדילמות המעסיקות את העיר ומתכנניה. סדר היום יכלול מפגש בוקר, הרצאה וסיורים במתחמים ואזורים ברחבי העיר ובאזור.

עריכת הכנס השנתי של איגוד המתכננים לשנת 2017 בהדר הכרמל חיפה מכוונת את הזרקור אל מעורבותן ופעילותן של הקהילות המקומיות בקידום הפיתוח והתחדשות במרכזי ערים ותיקות ומהווה אמירה תכנונית וערכית הקוראת להסתכלות אל המקום בו העירוניות נוצרת, מקום בו למרות הליכי שקיעה ודעיכה הושם דגש הן על ידי גורמים מוסדיים והן ע"י פעילות "מלמטה" של אוכלוסיות מקומיות המצליחות לחולל שינוי עם או ללא הכוונת מערכות התכנון.

המיקום ומבנה הכנס - גם השנה, בשונה מהכנסים הקודמים, בוחר האיגוד להתמקד באזורי פעילות ובמרכז העירוני הותיק ולא בקמפוס אוניברסיטאי ובכך להסיט את המבט אל תהליכים ומגמות עכשוויות המתרחשות במרכזים אורבניים

אנו בטוחים כי הכנס יעורר ענין רב והשתתפות ערה של חברי האיגוד ושל חברים ואנשי מקצוע נוספים ויצגי את הנושאים העומדים על סדר היום התכנוני.

בברכת עשיה תכנונית מבורכת,

אדר' עדנה לרמן